

СТАНОВИЩЕ

Вх. № 2210-1298/29.04.2026

относно конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.9 „Туризм“, научна специалност „Икономика и управление (Туризм - Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение)“

1. Обща информация

Изготвил становището: проф. д-р Стоян Петков Маринов, катедра „Икономика и организация на туризма“ (ИОТ) в Икономически университет – Варна (ИУ-Варна), област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.9. Туризм, научна специалност „Икономика и управление (Туризм)“.

Настоящото становище е изготвено на основание Заповед № РД 06-99/04.06.2026 г. на Ректора на ИУ-Варна за назначаване на Научното жури и Протокол от първото заседание на Научното жури за избор на председател и определяне на рецензенти по конкурса от 16.07.2026г.

Становището е изготвено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ) и Правилника за развитие на академичния състав в ИУ-Варна (ПРАС).

2. Информация за конкурса

Конкурсът за академична длъжност „доцент“ е обявен в ДВ бр. 44/14.05.2026г. в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.9. „Туризм“, научна специалност „Икономика и управление (Туризм - Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение)“ за нуждите на катедра „Туризм“ в Колеж по туризм към на ИУ-Варна

3. Кандидат по конкурса

За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат – гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова от катедра „Туризм“ в Колеж по туризм при ИУ-Варна.

Представеният от кандидата комплект материали и документи е в съответствие със ЗРАСРБ, ПЗРАСРБ и ПРАС в ИУ-Варна

Гл. ас. д-р Христина Филипова изпълнява минималните национални изисквания за академична длъжност „доцент“ в областта на висшето образование, в която е обявен конкурса по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ. Кандидатът изпълнява допълнителните количествени изисквания на ИУ-Варна по чл. 26, ал. 5 на ЗРАСРБ. и отговаря на изискванията в чл. 101 от ПРАС в ИУ-Варна.

4. Дани за кандидата

Христина Пламенова Филипова придобива средното си образование в IV Езикова гимназия "Фредерик Жолио - Кюри", гр. Варна в периода 2003– 2007г. През 2011г. завършва ИУ-Варна с ОКС „бакалавър“ по „Международни икономически отношения“. В периода 2011-2012г. последователно придобива ОКС „Магистър 1“, специалност „Мениджмънт и Маркетинг“ (Management des Organisations parcours Marketing) и ОКС „Магистър 2“, специалност „Мениджмънт на вкуса и лукса, изследователски профил“ (Économie et Gestion du Goût et du Luxe, profil: recherche) в Université de Reims Champagne-Ardenne във Франция. През 2020 г. придобива ОНС „доктор“ в професионално направление 3.9. „Туризм“ след защита на дисертационен труд на тема „Маркетингови стратегии за предлагане на сувенири съобразно културните различия на туристите“.

Христина Филипова е повишавала преподавателската си квалификация чрез участие в седем практико-приложни курса и уебинара по актуални теми като: „Техники на писане на научноизследователски трудове“; „Интелектуална собственост, авторски права и плагиатство: нормативна уредба и съдебна практика“; „Sustainable high-end tourism“; „Дигитална трансформация и изкуствен интелект във висшето образование с Google for Education“; „Преподаване в ерата на Gen Z и Alpha: методи, които работят“.

От 2014 до 2020 г. Христина Филипова е хоноруван преподавател към катедра „Икономика и организация на туризма“ в ИУ – Варна и катедра „Туризм“ в Колеж по туризм, а от февруари 2021г. заема академичната длъжност „главен асистент“ в катедра „Туризм“ на Колежа по туризм. Професионалният профил на Христина Филипова включва и практически управленски опит: мениджър „Международни клиенти“ в „Интернешънъл Адмисън Сървисиз“ ООД и собственик/мениджър на фирма „Инфинити Ескейп“ ООД.

Христина Филипова владее отлично френски и английски език. Удостоена е два пъти с колективна награда „Варна“ в областта на обществените науки – през 2023 и 2025 г., а през 2021 г. печели второ място и наградата на публиката във франкофонския научен конкурс „Моята дисертация в 180 секунди“.

Постигнатите резултати от д-р Христина Филипова очертават последователно академично развитие, съчетано с международна изява и добра връзка с туристическата практика.

5. Описание на научните трудове

За участие в конкурса гл. ас. д-р Христина Филипова представя по приложен списък общо 30 публикации. Представените научни трудове включват: 1 самостоятелна монография – хабилитационен труд; 9 монографии и студии; 8 научни статии, 11 научни доклада и 1 учебно помагало. Осем от трудовете са самостоятелни, а 22 са в съавторство. 22 от публикациите са на английски език. Публикациите по дисертационния труд са отделени и не са включени повторно в продукцията, оценявана по конкурса

Приетите за рецензиране трудове са с общ обем 778 печатни страници лично участие на кандидата по видове, показани в таблица 1.

Таблица № 1

Вид и обем на рецензираните публикации

Вид публикация	Брой	Страници	Дял от обема
Монографии и студии	10	463	59,7%
Научни статии	8	113	14,5%
Научни доклади	11	105	13,5%
Учебно помагало	1	96	12,3%
Общо	30	778	100,0%

В структурно отношение по брой страници преобладават монографиите и студиите с дял от 59,7%, следвани от статиите с общ дял от 14,5%.

Централно място заема самостоятелният хабилизационен труд „Влияние на потребителското поведение при интегриране на иновации в ресторантьорския бизнес“ с обем 256 страници, който не повтаря публикации за придобиване на образователна и научна степен „доктор“. Трудът е обсъден в първично звено- катедра „Туризм“ в Колеж по туризм при ИУ-Варна, рецензиран е от две хабилизирани лица и е публикуван в Университетско издателство „Наука и икономика“ на ИУ-Варна през 2026г. Монографията е пряко свързана с профила на конкурса и разглежда актуален научно-приложен проблем: как измененията в потребителското поведение влияят върху избора, приемането и внедряването на иновации в ресторантьорството. Трудът се отличава с логична структура, широка теоретична основа, анализ на съвременното състояние на сектора и собствен емпиричен инструментариум. Като значим резултат оценявам разработения авторски модел за интегриране на иновации в ресторантьорството, който поставя потребителя в активна роля през отделните етапи на процеса. Самостоятелният характер, обемът, тематичната цялост и приносите на монографията аргументират високото и качество на хабилизационен труд, различен от дисертационния.

Останалата научна продукция е тематично свързана и едновременно достатъчно разнообразна. Тя разширява изследванията на д-р Филипова към локалните брандове в ресторантьорството и гастрономичното наследство, интелигентните и устойчиви туристически дестинации, роботизацията и дигиталната трансформация в туризма, социалнопсихологическите измерения на потребителското поведение на туристите и териториалното туристическо развитие. Налице са 5 публикации в авторитетни международни издания, индексирани в Scopus и Web of Science, което свидетелства за международна видимост на постигнатите научни резултати.

Представените от гл. ас. д-р Христина Филипова публикации в количествено, структурно и съдържателно отношение напълно отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ, както и на чл. 101, т. 3 и чл. 112, ал.2 от ПРАС на ИУ-Варна

6. Идентифициране на приносите в научноизследователската работа на кандидата

След преглед на представените трудове приемам декларираните от гл. ас. д-р Христина Филипова приноси като реални, авторски и доказуеми в творческата продукция. Те могат да бъдат обобщени в три взаимно свързани направления:

Първо – ресторантьорство и локална гастрономична идентичност.

Обогатена е теоретичната характеристика на ресторантьорството и ресторантьорския продукт; систематизирани са национални и международни класификации и структурни характеристики на сектора; изведена е ролята на локалните брандове, традиционните храни и хранителните сувенири като посетители на културно и гастрономично наследство. Полезни за практиката са анализите на ресторантьорския сектор в България и Варна и насоките за развитие на продукти с етнокултурна регионална идентичност.

Публикации: 5, 9, 10, 22, 27, 30, 31, 34

Второ – потребителско поведение в туризма и ресторантьорството.

Надградена е теорията за формиране на поведението на потребителите и е изследван процеса на потребителското приемане на технологични, продуктови и организационни нововъведения в туризма. Разработен и апробиран е инструментариум за оценяване на потребителски нагласи, мнения и възприятия – систематизирани са съвременните изменения в поведението на клиентите на ресторантьорските заведения и са разработени профили на потребителите по поколения (BB, X, Y, Z). Реализирано е първо по рода си в специализираната литература емпирично проучване сред жителите на град Варна по поколения - BB, X, Y и Z относно продукта на ресторантите и интегрираните в него иновации.

Изследванията имат приложимост при сегментиране, продуктов дизайн, туристическо профилиране на общини и управленски решения в ресторантьорските предприятия.

Публикации: 5, 6, 8, 10, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 31

Трето – иновации, интелигентни дестинации и устойчиво развитие.

Предложена е аргументирана класификация на иновациите в ресторантьорството и е разработен, авторски, универсално приложим модел за тяхното интегриране с активно участие на потребителя. Развити са теоретични постановки относно интелигентните туристически дестинации, дигиталната трансформация и устойчивото управление в туризма. Систематизирани са добри практики за интелигентни градове и са разработени концепции за тематични ресторанти, основани на емпирично проучване на нагласите на различни поколения.

Публикации: 5, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 32

Теоретико-методологичните и практико-приложните приноси на д-р Христина Филипова съответстват на научната специалност на конкурса и демонстрират способност за самостоятелно формулиране и решаване на научно-приложни задачи. Силна страна е съчетаването на знания от общата теория на туризма, ресторантьорството, маркетинга, социалната психология и интеркултурната комуникация.

Гл. ас. д-р Христина Филипова представя доказателство за 17 цитирания на 4 от своите публикации. Документирани са цитирания на трудове на кандидата,

оценени с 225 точки, надхвърлящи четирикратно нужната стойност от 50т. по показателя от група „Д“ на Минималните държавни изисквания. Особено видими са публикациите, посветени на нагласите към обслужващи работи в туризма и хотелиерството, цитирани в международни научни издания, индексирани в Scopus и Web of Science. Което е убедително доказателство за разпознаваемост и актуалност на изследванията на кандидата.

7. Участие в научни проекти и научни форуми.

Д-р Христина Филипова участва в 7 вътрешно-университетски и 2 международни научни и образователни проекта. Сред тях са проекти за иновативни технологии в хотелиерството, туристическо профилиране на общини, професионална реализация на студентите по туризъм, мониторинг на устойчивото развитие на морска дестинация и развитие на интелигентна туристическа дестинация, както и международните проектни инициативи в областта на културното наследство PESCAVET и Cultural BEES (Creating cultural heritage businesses through hybrid learning models & hands-on curricula across borders).

Проектната дейност се отличава с постигнати конкретни резултати – публикувани монографии, разработени изследователски модели, изготвени електронни ресурси и обучителни продукти.

8. Преподавателска работа

Учебно-преподавателската дейност на гл. ас. д-р Филипова е разнообразна и пряко свързана с профила на конкурса. Тя води лекции и упражнения по дисциплините „Ресторантьорство“, „Социална психология в туризма“, „Управление на човешките ресурси в туризма“, „Маркетингови и бизнес комуникации в туризма“, „Анимация в туризма“, „Въведение в туризма“, както и дисциплини на английски език. Работи със студенти в ОКС „професионален бакалавър“, „бакалавър“ и „магистър“, ръководи дипломни работи и магистърски тези, участва в студентски научни сесии и е тютор и ментор на студентски екипи.

Гл. ас. д-р Филипова се изявява и като хоноруван лектор по дисциплина „Оценка на персонала“ в квалификация по „Мениджмънт на човешките ресурси“ в Център за продължаващо обучение (ЦПО) при Икономически университет – Варна. Преподавател е в краткосрочната интензивна програма (BIP) „Dukenet Spring Marketing Simulation“ в ИУ-Варна.

Международните преподавателски мобилности в Lycée des Métiers Gastronomique-Hôtellerie-Tourismes Georges-Frêche Montpellier (Монпелие, Франция) и Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, (Сибиу, Румъния), както и провеждането на онлайн лекции пред студенти от AI Universal University – Mumbai и преподаването в международната BIP програма BrandY в Université Savoie Mont Blanc (Анси, Франция) аргументират интернационалния преподавателски профил на д-р Филипова.

Представеното самостоятелно учебно помагало и участието в разработването и актуализирането на значителен брой учебни програми доказват висока учебно-методическа компетентност на кандидата.

През учебната 2025/2026г. гл. ас. д-р Филипова има пълна учебна аудиторна заетост от общо над 400 часа в Колеж по туризъм- Варна.

9. Плагиатство

В представените за рецензиране публикации няма доказано по законоустановения ред плагиатство, използване на некоректни данни и/или некоректно позоваване на чужди научни трудове.

10. Критични бележки и въпроси към кандидата.

Познавам гл. ас. д-р Филипова от 2018г. като докторант в специалност „Туризъм“ в ИУ-Варна, а в последствие и като преподавател в Колежа по туризъм и в катедра ИОТ при ИУ-Варна. Гл. ас. д-р Филипова притежава качества на интелигентен, инициативен, волеви, идеен и компетентен специалист-преподавател.

Рецензираните научни трудове не дават основание за съществени критични бележки. Препоръчам на гл. ас. д-р Филипова да разшири обхвата на научните си изследвания в областта на икономическите аспекти на ресторантьорството в България.

11. Заключение

Според представените документи и постигнатите научни и преподавателски резултати гл. ас. д-р Филипова отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАС в Република България, както и на изискванията на ПРАС на ИУ-Варна за заемане на длъжността „доцент“, а именно:

Придобил е образователната и научна степен „доктор“.

5 години заема академичната длъжност „главен асистент“ в Колежа по туризъм-Варна. Била е и се изявява като специалист от практиката и има доказани постижения в областта на туризма.

Представени са и са приети за оценка 30 броя публикации, включващи хабилитационен труд във вид на самостоятелна монография.

Документирани са 17 цитирания на трудове на кандидата от други автори.

Води занятия по учебни дисциплини в ОКС „професионален бакалавър“ в Колеж по туризъм при ИУ-Варна, които са пряко свързани с направлението на конкурса.

Покрива минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3, съответно изискванията по чл. 2б, ал. 5 от ЗРАСРБ. Кандидатът декларира общо **694,7** точки при изискуем минимум от **400** точки с изпълнение по показателите от всички групи (група А- постигнати **50т.** при изискуеми **50т.**; група В - постигнати **100т.** при необходими **100т.**; група Г - постигнати **319,7т.** при изискуеми **200т.**; група Д - постигнати **225т.** при изискуеми **50т.**

Изпълнява по всички показатели количествените изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“ в ИУ – Варна на основание 2б, ал. 5 на ЗРАСРБ за конкурси, обявени след 01.01.2026г., декларирайки по група Ж (самостоятелен хабилитационен труд)- **100т.** при нужни **100т.**; по група З (публикации в научни

издания, реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science) -292т. при необходимост 55т. и по група И (участие в научно-образователни проекти) – 95т. при изискуеми 15т.

Няма доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове.

Постиженията на гл. ас. д-р Христина Филипова в научно-приложната и учебно-педагогическата дейност са основание да и дам **положителна оценка** и да я предложа за избор на академичната длъжност „доцент“ в катедра „Туризм“ в Колеж по туризм при ИУ-Варна в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.9. Туризм, научна специалност: *“Икономика и управление (Туризм - Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение)”*

20.07. 2026 г.

гр. Варна

Рецензент:

проф. д-р Стоян Маринов

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

Вх. №

Р120-1282/27.07.2026г.

СТАНОВИЩЕ

относно конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.9 „Туризм“, научна специалност „Икономика и управление (Туризм - Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение)“

1. Обща информация

Изготвил становището: доц. д-р Генка Иванова Рафаилова, катедра „Чужди езици и комуникация в туризма“ в Колеж по туризъм – Варна при Икономически университет – Варна, област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, ПН 3.9 „Туризм“, научна специалност „Икономика и управление (Туризм)“.

Настоящото становище е изготвено на основание заповед № РД 06-99/04.06.2026 г. на Ректора на ИУ-Варна за назначаване на състав на научно жури и Протокол от първо заседание на научното жури за избор на председател и рецензенти по конкурса, проведено на 16.07.2026 г.

Становището е разработено в съответствие със Закон за развитие на академичния състав (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ), и Правилник за академично изразстване в ИУ-Варна (ПРАС).

2. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен в Държавен вестник бр. 44/14.05.2026 г. за нуждите на катедра „Туризм“ в Колеж по туризъм – Варна при ИУ-Варна, в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, ПН 3.9 „Туризм“, научна специалност „Икономика и управление (Туризм - Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение)“.

3. Кандидат по конкурса

Гл.ас.д-р Христина Пламенова Филипова, от катедра „Туризм“ в Колеж по туризъм – Варна при ИУ-Варна е подала документи за участие в конкурса и е единствен кандидат. Тя е представила документи и материали в съответствие със ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ПРАС.

Кандидатката изпълнява минималните национални изисквания за АД „доцент“ в областта на висшето образование, в която е обявен конкурса съгласно чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСР, при минимален праг от 400 точки, тя реализира общо 694,7. Гл. ас. д-р Христина Филипова отговаря и на задължителните изисквания на чл. 101 от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ-Варна (ПРАС) и значително надхвърля допълнителните количествени показатели на ИУ-Варна по чл. 26, ал.5 от ЗРАСР. При изискуем минимум от 170, кандидатката отчита 487 точки.

• **Данни за кандидата (персонална характеристика):**

Гл.ас.д-р Христина Филипова е родена през 1988 г. в град Варна, където завършва средното си образование в IV Езикова гимназия "Фредерик Жолио - Кюри" с изучаване на френски език. След това придобива следните образователни степени:

- **ОКС "бакалавър"** - "МИО", 2011 г. в Икономически университет-Варна
- **ОКС „Магистър 1“**, Специалност: Management des Organisations parcours Marketing (Мениджмънт, специалност Маркетинг), 2012, в Université de Reims Champagne - Ardenne, Реймс, Франция;
- **ОКС „Магистър 2“**, Специалност: Économie et Gestion du Goût et du Luxe, profil : recherche (Мениджмънт на вкуса и лукса, изследователски профил), 2013, в Université de Reims Champagne - Ardenne, Реймс, Франция;
- **ОНС "доктор"** - "Икономика и управление (Туризм)", 2020 г. в Икономически университет - Варна.

Кандидатката работи в сферата на образованието и бизнеса като:

- Мениджър международни клиенти в Интернешънъл Адмишън Сървисиз ООД, 2015-2017 г.;
- Собственик и мениджър, Инфинити ескейп Варна, 2016 – до днес;
- Хоноруван асистент в Колеж по туризъм - Варна и катедра ИОТ при ИУ-Варна, 2014 - 2021 г.;
- Главен асистент в Колеж по туризъм - Варна при ИУ-Варна, 2021 г. - до днес.

4. Описание на научните трудове

Кандидатката участва в конкурса с **29 публикации по приложен списък в обем от 682 страници**. Представените научни трудове включат **1 самостоятелна монография** (хабилитационен труд с обем 256 стр., рецензирана от 2 хабилитирани лица), **3 монографии в съавторство**, **6 студии в съавторство** (от които 6 на английски език и 5 в световната база данни Scopus), **8 статии**, от които 6 в съавторство (7 на английски език и 1 на френски език), **11 научни доклада**, 7 в съавторство (7 на английски, 1 на френски и 3 на български езици), като всички са рецензирани.

Публикациите са разработени по актуални проблеми и въпроси, свързани с развитието на туризма в България и света, и по-конкретно иновации в ресторантьорство, потребителско поведение на клиенти на хотели и ресторанти, интелигентни туристически дестинации и смарт градове и др. Научните трудове представят значими изследвания и включват научни и практико-приложни приноси. Използваният език и стил са на високо академично равнище.

5. Идентифициране на приносите

Прегледът на научната дейност и публикациите на гл.ас.д-р Христина Филипова очертават приноси в направленията както следва:

- **Потребителско поведение** - обстойно и задълбочено изследване в българската специализирана литература, посветено на потребителското

поведение - общо, в туризма и ресторантьорството, изясняване на взаимовръзката между потребителското поведение и внедряването на иновации в ресторантьорския бизнес в научен и практико-приложен аспект, разработване на социално-психологичен профил на потребителите в ресторантьорството, вкл. на представителите на различните поколения;

- **Иновации в туризма и по-конкретно в хотелиерството и ресторантьорството** - детайлно и обхvatно изследване и представяне на иновациите в ресторантьорството, както тяхната роля и класификация, разработване на авторов модел за интегриране на иновациите в ресторантьорството с активното участие на потребителя, който има научен и практико-приложен характер;
- **Ресторантьорството** - задълбочено и комплексно изследване на ресторантьорството в България и Варна, разработено авторово определение за ресторантьорството като икономическа и социална дейност с акцент потребителското преживяване, изясняване структурата на ресторантьорския продукт, детайлно изследване на взаимовръзката между компонентите на ресторантьорския продукт и съвременните изисквания на потребителите, качествено структуриране на статистически данни за ресторантьорството във Варна и България;
- **Локални брандове** - дефиниране на локалния бранд и изясняване на неговата същност и значение за местната икономика и общност; изследване и задълбочено представяне на същността, ролята и значението на локалните брандове в ресторантьорството и взаимовръзката им с националното културно и гастрономично наследство, ролята на сувенирите за изграждане и поддържане на локални брандове.

6. Участие в научни проекти и научни форуми

Кандидатката е участвала в над 20 научни форуми като конференции ("Туризмът отвъд очакванията" на катедра "ИОТ" в ИУ-Варна, "Съвременният туризъм - преосмисляне на възможности и насоки за неговото развитие" и "Туризмът и иновациите" на Колеж по туризъм - Варна при ИУ-Варна, "Иновативен регенеративен туризъм - теория и добри практики" на Аграрен университет – Пловдив, „Туризъм, бизнес, образование“ на БДУ, „Туризмът – отвъд очакванията“ катедра „Икономика на туризма“ към УНСС, „Съвременният туризъм – традиции и иновации“ катедра „География на туризма“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и др.), форуми като „Черноморски туристически форум“, кръгли маси и дискусии. Гл. ас. д-р Христина Филипова е участвала в 6 научноизследователски проекта, финансирани от целевата държавна субсидия за научна дейност и 3 международни проекта, в качеството на експерт и консултант.

7. Преподавателска работа

Гл.ас.д-р Христина Филипова преподава в Колеж по туризъм - Варна при ИУ-Варна от 2014 г. първо като хоноруван асистент и в периода 2021-2026 учебна година като главен асистент с **обща аудиторна заетост за последните две учебни години от 904 часа**. Преподаваните от нея основни дисциплини са "Ресторантьорство", "Социална психология", "Управление на човешките ресурси", "Маркетингови комуникации" и др. Тя е водила "International Political Economy" и "Comparative Economic Systems" на английски език. Гл.ас.д-р Христина Филипова е преподавала на студенти по програма "Еразъм +" дисциплините "Marketing of luxury products" и "Intercultural communication". Кандидатката участва активно в организирането и провеждането на студентски научни сесии, подпомага студентите да провеждат и участват в събития, да изготвят курсови проекти и др. Гл.ас.д-р Христина Филипова е била два пъти ръководител на скипи студенти, участващи в конкурса "Творческа работилница за млади предприемачи в туризма", придружавала е студенти, участници в международната VIP програма по бранд мениджмънт BrandY в Анси, Франция. Кандидатката е осъществявала преподавателска дейност по програма Еразъм + в университети и колежи във Франция, Румъния и др. Гл.ас.д-р Христина Филипова е ръководител на множество дипломни работи на бакалаври и на магистри от специалности "Туризъм" и "Международен туризъм" на катедра ИОТ в ИУ-Варна. Тя е автор на едно учебно помагало по "Ресторантьорство".

8. Плагиатство

Кандидатът участва в конкурса с публикации, които са проверени по законоустановения ред за плагиатство и не дават основание да бъде посочено неправилно и некоректно използване на чужди трудове и данни.

9. Въпроси, критични бележки

Научноизследователската и преподавателската дейност на кандидатката гл.ас.д-р Христина Филипова се отличава с високи постижения и значимост, както в количествено, така и в качествено отношение. Въпреки това може да се отпрати следната препоръка към нея:

1. Да разработи и издаде учебник по преподавана от нея дисциплина, за да предаде знанията и опита си в изследователска работа на по-широка аудитория в дългосрочен аспект;

Отправената препоръка има единствено за цел да допринесе за още по-успешната академична кариера на гл.ас.д-р Христина Филипова и усъвършенстване на нейната преподавателска дейност.

10. Заключение

Кандидатката гл.ас.д-р Христина Филипова отговаря на всички нормативни изисквания съгласно ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение, както и вътрешните правила на ИУ-Варна съгласно ПРАС за заемане на академичната длъжност

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2015

9002 Варна □ бул. "Княз Борис I" 77 □ Телефон 052 643 360 □ Телефакс 052 643 365 □ www.ue-varna.bg

“доцент” в количествено и качествено отношение. Тя притежава ОНС “доктор”, работи като хоноруван асистент и главен асистент в Колеж по туризъм - Варна при ИУ-Варна и съответно преподава близо 10 години по дисциплини, свързани с конкурса, осъществява активно участие в научноизследователски и приложни проекти и има съществен принос за развитието на образованието и изследователската дейност в туризма в България.

На основание на гореизложените факти, имам пълното основание да предложа гл.ас.д-р Христина Пламенова Филипова да бъде избрана на академичната длъжност “доцент” в катедра “Туризм” в Колеж по туризъм - Варна при ИУ-Варна в област на висшето образование 3. “Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.9 “Туризм”, научна специалност “Икономика и управление (Туризм – Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение).

23.07.2026 г.
гр. Варна

Изготвил становището.....
/доц.д-р Генка Рафаилова/

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО**СТАНОВИЩЕ**

От: Проф. д-р Еленита Кирилова Великова;
УНСС, катедра „Икономика на туризма“
Научна специалност „Икономика и управление (Туризм)“

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по научна специалност „Икономика и управление (Туризм – Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение)“, професионално направление 3.9. „Туризм“, област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“ в Икономически университет – Варна, обявен в „Държавен вестник“, бр. 44/14.05.2026 г., за нуждите на катедра „Туризм“ в Колежа по туризм – Варна, при Икономическия университет – Варна

Настоящото становище е изготвено на основание чл. 4, ал. 8 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и чл. 107, ал. 2 от Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна, във връзка с решение на научното жури, определено със Заповед № РД 06-99/04.06.2026 г. на Ректора на Икономически университет – Варна, за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“.

1. Информация за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „доцент“ е обявен в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.9. „Туризм“, по научна специалност „Икономика и управление (Туризм – Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение)“, като обявлението е публикувано в „Държавен вестник“, бр. 44/14.05.2026 г. В конкурса участва един кандидат – гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова, преподавател в катедра „Туризм“ към Колеж по туризм – Варна при Икономически университет – Варна. На първото заседание на научното жури е установено, че кандидатът отговаря на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в съответното професионално направление, както и на количествените изисквания на Икономически университет – Варна, поради което е допуснат до оценяване в конкурса.

2. Кратка информация за кандидата в конкурса

Въз основа на представените по конкурса документи може да се направи заключението, че кандидатът гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова изпълнява минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, по смисъла

на чл. 26, ал. 2 и ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), както и допълнителните количествени изисквания на Икономически университет – Варна съгласно чл. 26, ал. 5 от ЗРАСРБ. Представените справки за научната продукция, цитиранията и точковото покритие показват, че изискуемите минимални стойности по съответните групи показатели са изпълнени, а по част от тях – съществено надхвърлени. По група показатели „Г“ кандидатът декларира 319,7 точки, а по допълнителните за ИУ–Варна показатели в група „3“ – 292 точки при изискуем минимум 55 точки. Самостоятелният хабилитационен труд осигурява изискуемите 100 точки по съответната група показатели.

Христина Филипова притежава образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.9. „Туризм“, научна специалност „Икономика и управление (Туризм)“, придобита в Икономически университет – Варна през 2020 г. Дисертационният ѝ труд е на тема „Маркетингови стратегии за предлагане на сувенири съобразно културните различия на туристите“. От февруари 2021 г. заема академичната длъжност „главен асистент“ в катедра „Туризм“ към Колеж по туризм – Варна при Икономически университет – Варна.

Научните интереси на кандидата са насочени към ресторантьорството, потребителското поведение, социалната психология, културното наследство, интеркултурната комуникация, управлението на човешките ресурси и маркетинга на луксозни продукти. В представената за конкурса научна продукция се откроява последователно развитие преди всичко на проблематиката, свързана с иновациите в ресторантьорството и хотелиерството, потребителските нагласи и поведение, технологичните иновации и роботизацията, локалните брандове и гастрономичното наследство, както и интелигентното и устойчиво развитие на туристическите дестинации. Тези тематични направления кореспондират пряко с профила на обявения конкурс и намират израз както в самостоятелния хабилитационен труд, така и в останалите представени научни публикации и приложни изследвания.

3. Описание на научните трудове

Представените от кандидата научни трудове се характеризират с количествена, структурна и съдържателна завършеност и отразяват последователно научно развитие в рамките на професионално направление 3.9. „Туризм“. За участие в конкурса са представени общо 30 научни труда с общ обем 778 стандартни страници, извън публикациите по дисертационния труд. Научната продукция включва самостоятелен хабилитационен труд – монография, студии, научни статии и доклади, участия в колективни монографични изследвания и едно учебно помагало. Част от публикациите са в чуждестранни издания и в издания, реферирани и индексирани в международните бази данни Scopus и Web of Science.

Основният хабилитационен труд е самостоятелната монография „Влияние на потребителското поведение при интегриране на иновации в ресторантьорския бизнес“, публикувана през 2026 г. от Университетско издателство „Наука и икономика“ в обем от 256 страници. Изследването е пряко свързано с профила на конкурса и поставя във взаимовръзка три основни проблемни области – ресторантьорството, потребителското поведение и иновациите.

В съдържателен план научната продукция е концентрирана основно върху ресторантьорството, потребителското поведение и иновациите в туризма, като се

допълва от изследвания върху технологичните иновации и роботизацията, локалните брандове и гастрономичното наследство, културната и регионалната идентичност и устойчивото и интелигентно развитие на туристическите дестинации. Налице е ясно тематично съответствие между научните разработки на кандидата и профила на настоящия конкурс.

Научните трудове съчетават теоретични и емпирични подходи. При хабилитационния труд теоретичният анализ е допълнен от емпирично изследване сред потребители, експертни интервюта и количествени и качествени методи за обработка и интерпретация на резултатите. Използваният изследователски инструментариум е адекватен на поставените цели и позволява формулирането както на теоретични изводи, така и на практически приложими решения.

Прегледаните научни трудове са изложени на коректен академичен език и използват специализирана терминология, адекватна на изследваната проблематика. Наличието на публикации на чужд език и в международни научни издания показва способност на кандидата да представя резултатите от своите изследвания и в международна академична среда.

4. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси

Анализът на представените за участие в конкурса научни трудове и съпътстващите ги доказателства представя гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова като изследовател с последователно развивани научни интереси в областта на ресторантьорството, потребителското поведение и иновациите в туризма. В научната ѝ продукция тези основни направления се допълват от изследвания върху технологичните иновации и роботизацията в туристическото обслужване, локалните брандове и гастрономичното наследство, интелигентните и устойчиви туристически дестинации, както и ролята на местните общности и културната идентичност при формирането на туристическия продукт. На тази основа приемам заявените от кандидата научни и научно-приложни приноси като обосновани от представената научна продукция и притежаващи както теоретична, така и ясно изразена практико-приложна значимост.

Основните приноси на кандидата могат да бъдат синтезирани, както следва:

- **Доразвиване и систематизиране на теоретичните постановки в областта на ресторантьорството и ресторантьорския продукт.** Изяснени са особеностите на ресторантьорството като икономическа и социална дейност, структурата и спецификата на ресторантьорския продукт и връзката между неговите материални и нематериални компоненти и потребителското преживяване. Анализирани са съвременното състояние, структурните характеристики и тенденциите в развитието на ресторантьорския сектор в България и в град Варна. Към това направление се отнасят и изследванията на локалните брандове, традиционните храни и хранителните сувенири като носители на местната, културната и гастрономичната идентичност.
- **Обогатяване на изследванията върху потребителското поведение в ресторантьорството и туризма.** Систематизирани са съвременните изменения в поведението на потребителите и са разработени профили на поколенията ВВ, Х, Y и Z с оглед на различията в техните очаквания, предпочитания и нагласи. Изследвано е отношението към технологичните и свързаните с устойчивото

развитие иновации, включително използването на изкуствен интелект и роботи в туризма и хотелиерството. Доразвита е и проблематиката за влиянието на културните различия върху туристическото поведение чрез прилагане на модела на Хофстеде и чрез анализ на връзката между потребителското поведение, културното наследство и местната идентичност.

- **Развитие на научната проблематика за иновациите и разработване на приложими модели и решения.** Систематизирани и класифицирани са различни видове иновации в ресторантьорството – концептуални, продуктови, процесни, организационни, маркетингови, технологични, дигитални и свързани с устойчивото развитие и социалната отговорност. Разработен е авторов модел за интегриране на иновации в ресторантьорството с акцент върху активната роля на потребителя. На основата на емпиричните резултати са формулирани практически решения за внедряване на иновации в кулинарния продукт, материалната среда, обслужването и атмосферата, както и концептуални предложения за изграждане на тематичен ресторант в град Варна.
- **Разширяване на изследванията към устойчивото и интелигентното развитие на туристическите дестинации и местните общности.** Анализирани и систематизирани са модели, практики и подходи за развитие на интелигентни туристически дестинации и градове, устойчиво управление, дигитална трансформация и повишаване на конкурентоспособността. Изследвани са потребителските и местните нагласи към туристическото профилиране на общини и са изведени практики, свързани с устойчивия и регенеративния туризъм, опазването и валоризирането на културното наследство и подкрепата на местните общности.

За мен научните и научно-приложните приноси са индивидуализирани и проследими в представената научна продукция. Особено ясно се откроява самостоятелният принос на кандидата в хабилитационния труд, където са развити теоретичните постановки за ресторантьорството, потребителското поведение и иновациите, предложен е авторов модел за интегриране на иновации и е проведено собствено емпирично изследване. При колективните разработки са представени декларации за съавторство, които допълнително удостоверяват участието на кандидата в съответните публикации.

Представената справка за цитиранията показва научно отражение на част от публикациите на кандидата в международни реферирани и индексирани издания. Особено отчетлива е цитируемостта на разработката „Customer Attitudes Toward Robots in Travel, Tourism, and Hospitality: A Conceptual Framework“, както и на публикации в областта на интелигентните и устойчиви туристически дестинации и градската устойчивост. Това може да се приеме като индикатор за международна разпознаваемост на част от научните резултати.

5. Участие в научни проекти и научни форуми

Представените материали показват активна проектна и научноизследователска дейност на гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова, тематично свързана с основните направления в нейния научен профил. Сред доказаните участия са университетските научноизследователски проекти „Приложение на иновативни технологии в хотелиерското обслужване“, „Предпоставки за професионална реализация на

студентите от специалност Туризъм“, „Мониторинг на устойчивото развитие на морска туристическа дестинация“ и „Развитие на интелигентна туристическа дестинация 2030 (на примера на община Варна)“. За част от тях като конкретен резултат са представени колективни монографични изследвания с участие на кандидата.

Налице е и участие в международни и национални проектни инициативи, сред които PESCAVET – Professionals' Innovation Training for Pesca-Tourism Activities, Cultural BEES, „Креативните индустрии – двигател за иновации в туризма“ и проект, насочен към прилагането на традиционни български храни в кулинарното изкуство за развитие на регенеративен туризъм. В PESCAVET кандидатът е посочен като консултант, а в останалите – като член на екипа.

Научната активност на кандидата се проявява и чрез публикации в сборници от национални и международни научни конференции, както и чрез участие в образователни и академични формати с международен характер. Представените материали показват последователна връзка между проектната дейност, научните изследвания и публикационните резултати, което допълва положително цялостния научен профил на кандидата.

6. Преподавателска работа – количествена и качествена оценка

Преподавателската дейност на гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова се характеризира с последователен опит в обучението на студенти в областта на туризма. Кандидатът е водил лекции и упражнения по дисциплини като „Ресторантьорство“, „Маркетингови и бизнес комуникации в туризма“, „Управление на човешките ресурси в туризма“, „Социална психология в туризма“ и „Съвременно хранене и кулинарна култура“, както и упражнения по „Въведение в туризма“.

Налице е активно участие и в разработването на учебни програми по дисциплини, свързани с профила на конкурса, сред които „Ресторантьорство“, „Социална психология в туризма“, „Маркетинг в туризма“, „Грижа за клиента“ и „Управление на човешките ресурси в туризма“. Преподавателската работа се подкрепя и от самостоятелното учебно помагало „Ресторантьорство“, което създава пряка връзка между научната специализация на кандидата и учебния процес.

Представените материали показват участие и в образователни формати извън традиционното аудиторно обучение – като обучител на ръководен и експертен персонал, хоноруван лектор в квалификационно обучение и преподавател в международната краткосрочна интензивна програма Dukenet Spring Marketing Simulation през 2026 г.

Изложените обстоятелства ми дават основание да обобщя, че преподавателската дейност на кандидата е тематично свързана с научните ѝ интереси и с профила на конкурса и показва съчетаване на академична подготовка, разработване на учебно съдържание и участие в практически и международни образователни формати.

7. Плагиатство

Въз основа на представените декларации и материали не се установяват данни за нарушения на академичната етика или некоректно използване на чужди научни трудове. При колективните публикации авторският принос е удостоверяван с декларации

за съавторство, а кандидатът е декларирал спазване на изискванията за авторско право и коректно цитиране на използваните източници. Представените научни трудове съответстват на принципите на добрата научна практика.

8. Въпроси и критични бележки към кандидата

Нямам съществени критични бележки към представените по конкурса материали и научната продукция. Като препоръка за бъдещото развитие на кандидата може да се посочи по-нататъшното разширяване на публикационната активност в реферирани и индексирани международни издания, както и задълбочаването на изследванията върху иновациите в ресторантьорството и потребителското поведение в по-широк териториален и сравнителен контекст.

9. Заключение

Въз основа на цялостната оценка на научноизследователската, научно-приложната и преподавателската дейност, на установените научни и научно-приложни приноси, участието в научни и образователни проекти, както и на изпълнението на минималните национални и институционални изисквания, считам, че гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав в Икономически университет – Варна.

Кандидатът притежава необходимите качества на преподавател и изследовател и има доказани приноси, пряко свързани с научната специалност на конкурса. Всичко това ми дава основание да дам своята ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА и с увереност да подкрепя избора на гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова за академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.9. „Туризм“, научна специалност „Икономика и управление (Туризм – Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение)“ в Колеж по туризм – Варна при Икономически университет – Варна.

16.08.2026 / Гр. София

Подпис:

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

/Проф. д-р Еленита Великова/

СТАНОВИЩЕ**на ПРОФ. Д-Р ЗЛАТКА ГОШЕВА ГРИГОРОВА****Лесотехнически университет – София, ФЕЛА, катедра „Алтернативен туризъм“; ПН 3.9 „Туризъм“ (Регионално развитие и туризъм)**

член на Научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ в област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление: 3.9. Туризъм, научна специалност “Икономика и управление (Туризъм - Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение)“.

Данни за конкурса: Конкурсът за „доцент“ е обявен в ДВ, бр. 44/14.05.2026 г. и е преминал през всички нива на одобрение Икономически университет Варна. За обявения конкурс документи е подал един кандидат - *гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова*, която е допусната до участие в конкурса от комисия по реда на чл. 105, ал. 1 от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ – Варна и отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ.

Съгласно заповед № РД 06-99/04.06.2026 г. на Ректора на университета съм избрана за член на Научното жури, а с протокол №1 /16.07.2026 г. да изготвя становище за кандидата.

1. Кратки биографични данни за кандидата.

Христина Пламенова Филипова е родена във Варна и през 2007 г. завършва средното си образование в IV Езикова гимназия "Фредерик Жолио - Кюри", Варна. Образователното и професионалното развитие на кандидата се отличава с последователно надграждане на знания, умения и компетентности

в няколко взаимосвързани области - икономика, управление, маркетинг и туризъм:

- 2011 г. придобива образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по „Международни икономически отношения“ в Икономически университет, Варна.

- 2012 г. завършва магистърска програма по Мениджмънт, специалност „Маркетинг“, а в 2013 г. втора магистърска квалификация „Мениджмънт на вкуса и лукса, изследователски профил“ в Университет Реймс Шампан-Арден, Франция.

- 2020 г. придобива образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.9 „Туризъм“, научна специалност „Икономика и управление (Туризъм)“ в Икономически университет Варна, като темата на докторската дисертация *„Маркетингови стратегии за предлагане на сувенири съобразно културните различия на туристите“* поставя основата на последващите научни интереси на кандидата, свързани с маркетинга, потребителското поведение, културните различия и туристическото предлагане.

В периода преди академичното си развитие Филипова натрупва практически професионален опит в сферата на бизнеса и управлението като мениджър на международни клиенти. От февруари 2021 г. е част от академичния състав на Колеж по туризъм при Икономически университет, Варна, катедра „Туризъм“, където в момента заема академичната длъжност „главен асистент“.

2. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата.

В периода 2021–2026 г. научните интереси на гл. ас. д-р Христина Филипова се развиват преимуществено в три взаимосвързани направления – иновации в ресторантьорството, потребителско поведение и съвременни

трансформации в туризма. В изследванията ѝ се открояват теми, свързани с ресторантьорския продукт, потребителските нагласи и поведение, поколенческите различия, локалните брандове, културното наследство и гастронимията, дигитализацията, изкуствения интелект и роботизацията, интелигентните туристически дестинации и устойчивото развитие.

Научната продукция на гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова се характеризира със значителен обем, разнообразие на публикационните форми и ясно очертана тематична насоченост. За участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“ са представени 30 научни и учебно-методически труда с общ обем 778 стандартни машинописни страници. В структурно отношение конкурсната продукция включва 1 самостоятелна и 3 колективни монографии, 6 студии, 8 научни статии, 11 научни доклада и 1 учебно помагало. От общо 30-те труда за конкурса 8 са самостоятелни и 22 са разработени в съавторство. Налице е и съществено международно присъствие – 9 публикации са издадени в чужбина, като част от научните резултати са публикувани в издания, индексирани в Scopus. Количествената характеристика показва продукцията, която не само покрива, но и в значителна степен надхвърля количествените параметри за заемане на академичната длъжност „доцент“. Особено впечатление правят общият брой на публикациите, значителният им обем, наличието на монографични изследвания, както и съчетаването на самостоятелни разработки с публикации в международни и колективни научни издания.

Монографичният труд *„Влияние на потребителското поведение при интегриране на иновации в ресторантьорския бизнес“* е от 256 страници и изследва връзката между потребителските нагласи, внедряването на иновации в ресторантьорството, като предлага авторов модел за интегриране на иновации, ориентирани към потребителя. Чрез емпирично изследване във Варна са анализирани потребителските оценки и различията между

поколенията ВВ, Х, Y и Z, допълнени с експертни интервюта и анализ на добри практики. Въз основа на получените резултати са формулирани конкретни насоки за иновационно развитие на ресторантьорския продукт. Трудът се отличава с актуална проблематика, комплексен изследователски подход и практико-приложна насоченост.

В обобщение, научните трудове на гл. ас. д-р Христина Филипова се отличават с значителен количествен обем, разнообразна структурна организация, тематична последователност, актуалност и добра степен на международна научна видимост. Съчетанието между фундаментално-теоретични и приложни изследвания, както и пряката връзка на значителна част от публикациите с проблемите на иновациите в ресторантьорството и потребителското поведение, показват ясно съответствие между научната продукция на кандидата и профила на обявения конкурс.

3. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата.

Научноизследователската работа на гл. ас. д-р Христина Филипова се характеризира с тематична последователност, актуалност и ясно изразена практическа насоченост. Основните научни и научно-приложни приноси могат да бъдат обобщени в следните направления:

➤ *В областта на ресторантьорството* - разработено е комплексно изследване на взаимовръзката между потребителското поведение и иновациите в ресторантьорския бизнес; обогатени са теоретичните постановки за ресторантьорството, ресторантьорския продукт и локалните брандове; анализирани са съвременното състояние, структурните характеристики и тенденциите в развитието на ресторантьорския сектор.

➤ *В областта на потребителското поведение* - обогатена е теорията за потребителското поведение в ресторантьорството и туризма; разработени са потребителски профили по поколения и е изследвано влиянието на

културните различия върху туристическото поведение; изследвани са нагласите на потребителите към технологични, дигитални и устойчиви иновации, включително използването на AI и роботи в туризма.

➤ *В областта на иновациите* - предложена е авторова класификация на иновациите в ресторантьорството; разработен модел за тяхното интегриране с активно участие на потребителя; систематизирани са иновативни модели и добри практики за интелигентни туристически дестинации и градове; разработени са приложни концепции за иновационно развитие на ресторантьорския продукт.

Приносите имат научен, методологичен и научно-приложен характер, като се отличават с актуалност, авторска интерпретация и практическа приложимост. Особено значими са разработените авторски модели и класификации и проведените емпирични изследвания, които допринасят за по-задълбоченото разбиране на връзката между потребителското поведение, иновациите и развитието на ресторантьорството и туризма.

4. Участие в научни проекти и научни форуми

Гл. ас. д-р Христина Филипова има активно и последователно участие в научноизследователски проекти на Икономически университет, Варна и в международни проекти. Представените данни показват участие в 9 научни и научно-приложни проекта, по пет от които са публикувани колективни монографии, а три са в процес на изпълнение. Тематиката на проектите е пряко свързана с научния профил на кандидата – иновации, устойчиво и интелигентно развитие на туристическите дестинации, потребителско поведение, културно наследство и регенеративен туризъм. Особено положително се оценява участието ѝ в два международни проекта, насочени към развитие на предприемачески компетентности и използване на културното наследство за създаване на нови бизнес модели и туристически продукти.

Оценявам участието на кандидата в научни проекти като съществен принос към нейната научноизследователска и академична дейност.

5. Оценка на преподавателската дейност

Гл. ас. д-р Христина Филипова има над 10 години последователна и разнообразна преподавателска дейност в Икономически университет, Варна и Бургаския държавен университет. Преподава лекции и упражнения в ОКС „Професионален бакалавър“, „Бакалавър“ и „Магистър“, включително на английски език. Особено положително се оценяват работата със студенти, научното ръководство на дипломни работи, тюторството, участието в студентски научни инициативи и международната преподавателска дейност във Франция, Румъния и Индия. Преподавателската ѝ дейност е устойчива, тематично разнообразна и с ясно изразена международна и практическа насоченост.

6. Плагиатство

Въз основа на представените справки за публикациите, индексирани в Scopus и Web of Science, справката за публикациите в издания от Националния референтен списък на НАЦИД, както и Декларацията за оригиналност, не се установяват данни за плагиатство, некоректно представяне на научни резултати или некоректно позоваване на чужди научни трудове.

7. Критични бележки и препоръки.

Нямам критични бележки към представената научна продукция, преподавателската и проектната дейност на кандидата. Представените научни трудове показват последователност, актуалност и задълбоченост на изследванията, както и устойчиво развитие на научния профил на гл. ас. д-р Христина Филипова.

Заклучение

Въз основа на анализа на представената научна продукция, преподавателската, проектната дейност на гл. ас. д-р гл. ас. д-р Христина Филипова може да се направи заключението, че кандидатът притежава необходимите научни, преподавателски и професионални качества за заемане на академичната длъжност „доцент“. Следва да се подчертае постигнатият общ резултат надхвърля многократно минималните национални изисквания и допълнителните изисквания на Икономически Университет Варна за заемане на академичната длъжност.

Въз основа на изложеното давам своята ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА и препоръчвам на уважаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет на Колеж по туризъм при Икономически Университет, Варна, да избере *гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова* на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление: 3.9. Туризъм, научна специалност “Икономика и управление (Туризъм - Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение)“.

12.08.2026 г.

гр. София

Изготвил становище

проф. д-р Златка Григорова

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

Вх. № Р220-1458/18.08.2026

СТ А Н О В И Щ Е

От: *Проф. д-р Преслав Михайлов Димитров, Международно висше бизнес училище(МВБУ) - гр. Ботевград, Професионално направление 3.9. Туризъм.*
Относно: Обявления в ДВ бр. 44/14.05.2026 г. конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.9. „Туризъм“, научна специалност „Икономика и управление (Туризъм – Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение)

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Туризъм“ в Колеж по туризъм – Варна при Икономически университет – Варна. Решение на факултетния съвет на факултет „Управление“ (протокол №35/28.05.2026 г.) Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № РД 06-99/04.06.2026 г. на Ректора на Икономическия университет - Варна.

2. Кратка информация за кандидата в конкурса

Единствен кандидат в конкурса е гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова. Средното си образование същата завършва в периода 2003 – 2007 г. в IV Езикова гимназия "Фредерик Жолио - Кюри", гр. Варна. В периода 2007 – 2011 г. Христина Филипова завършва в Икономически университет – Варна ОКС „Бакалавър“, Специалност: „Международни икономически отношения“. В периода 2011 – 2012 година тя завършва ОКС „Магистър 1“ (съгласно френската Национална квалификационна рамка) в Университета Реймс Шампан – Арден, гр. Реймс Франция, специалност „Управление на организациите – направление маркетинг“. През 2012 и 2013 г. Христина Филипова завършва в същия университет и ОКС „Магистър 2“, специалност „Икономика и управление на вкуса и лукса, изследователски профил“. В периода 2017 г. – 2020 г., Христина Павлова Филипова е зачислена и се обучава като докторант в Икономически Университет – Варна, Катедра „Икономика и организация на туризма“. След успешна публична защита тя придобива образователна и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование – 3. Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.9. "Туризъм", научна специалност Икономика и управление (Туризъм). Тема на дисертационния труд е „Маркетингови стратегии за предлагане на сувенири съобразно културните различия на туристите“, а научен ръководител е проф. д-р Стоян Маринов. От Февруари 2021г. – до настоящем д-р Христина Филипова работи като главен асистент, доктор в Катедра „Туризъм“ в Колеж по туризъм – Варна при Икономически Университет – Варна. Д-р Христина Филипова притежава и самостоятелен предприемачески опит в сферата на туризма, като същата е собственик и управител на Инфинити Ескейп ООД.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Спрямо изпълнението на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в ИУ е видно, че кандидатът надвишава значително изискуемия брой точки (отчита 487т.). Д-р Христина Пламенова Филипова получава 694,7 точки в изпълнение на Националните минимални изисквания съгласно ЗРАСРБ (чл.26) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.1). Може да се обобщи, че почти по всички

ресторантьорски вериги; извършване на аналогичен анализ на ресторантьорския сектор в град Варна с цел открояване на неговите специфики и потенциал за развитие. (Публикации: № 5, 31, 34).

2. **Научни и научно-приложни приноси в областта на потребителското поведение:** Първата част от тях са свързани с обогатяване и доразвиване на теорията относно потребителското поведение в ресторантьорството чрез изясняване на неговата специфика, произтичаща от комплексния характер на ресторантьорския продукт и съчетаването на материални и нематериални елементи по време на неговото потребление. Те са се отнасят и до систематизиране на съвременните изменения в поведението на клиентите на ресторантьорските заведения и разработване на профили на потребителите по поколения (BB, X, Y, Z) с оглед идентифициране на различията в техните очаквания, предпочитания и нагласи (Публикации: № 5, 31). Втората част са насочени към изследване на нагласите и потребителското поведение на туристите по отношение на внедряването на технологични или свързани с устойчивото развитие иновации в хотелиерството и анализиране на възможностите за тяхното приложение в процеса на обслужване. Тук част от публикациите са във връзка с разработване и апробиране на авторов концептуален модел за оценка на потребителските предпочитания, нагласи и възприятия относно използването на AI и роботи в пътуването, хотелиерството и туризма (Публикации: № 6, 8, 20, 28). Третата част от публикациите в това припосно направление са свързани с доразвиване на концепцията за влиянието на културата върху туристическото поведение чрез представянето ѝ като ключов фактор при процеса на вземане на решения от туристите. Предложено е сегментиране на гостите съобразно моделът на Хофстеде за межкултурните различия и адаптиране на тази база на предлагания туристически продукт. Направено е изследване и анализиране на взаимовръзката между потребителското поведение в туризма, културното наследство и местната идентичност с оглед създаване на автентични туристически продукти и преживявания. Изведен са и практики, базирани се на концепцията за устойчив и регенеративен туризъм, насочени към опазване, валоризиране и възстановяване на културното наследство и подкрепа на местните общности. (Публикации: № 7, 15, 16, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27). Проведено, обработени е анализирано с първо по рода си в специализираната литература емпирично проучване сред жителите на град Варна по поколения - BB, X, Y и Z относно продукта на ресторантите и интегрираните в него иновации. (Публикации: 5). Изследвани и оценени са потребителските нагласи, мнения и перцепции във връзка с туристическото профилиране на общините с цел по-пълно използване на ресурсния потенциал на териториите. (Публикации: № 10, 27, 33).

3. **Научни и научно-приложни приноси в областта на иновациите:** Тук част от публикациите са посветени на доразвиване и обогатяване на теорията чрез изясняване на същността и особеностите на иновациите в ресторантьорството. Предложена е на автора класификация на видовете иновации в областта на ресторантьорството: концептуални, продуктови, процесни (обслужване), организационни, маркетингови, отворени, включително от и за клиента, кризисни, по устойчиво развитие и социална отговорност, технологични, дигитални. Всеки вид е анализиран от теоретична и приложна гледни точки. Разработен е универсално приложим авторов модел за интегриране на иновации в ресторантьорството акцентиращ върху активната роля на потребителя в целия процес. (Публикации: 5). Доразвита и обогатена е научната теория относно интелигентните туристически дестинации, анализ и систематизиране на иновативни модели, практики и подходи за устойчиво управление, дигитална трансформация и повишаване на конкурентоспособността. (Публикации: №

общност в сферата на науката за туризма.

- Увеличаване броя на самостоятелните публикации не само на английски език, но и на френски език в световните бази данни "SCOPUS" и „Web of Science“, тъй като кандидатът разполага с достатъчен теоретичен и емпиричен материал в своите разработки и научни публикации, а притежава завидни езикови компетенции.

7. Плагиатство

В представените за рецензиране публикации няма доказано по законоустановения ред плагиатство, използване на некоректни данни и/или некоректно позоваване на чужди научни трудове.

8. Заключение

Въз основа на направените констатации в настоящето Становище, бих искал да заявя категорично своята висока положителна оценка на представената научна продукция и кандидатура на гл. ас. д-р Христина Пламенова Филипова и препоръчвам на уважаемото Научно жури да гласува и предложи същата да получи академичната длъжност „Доцент“ в професионално направление 3.9. „Туризм“, научна специалност „Икономика и управление (Туризм – Иновации в ресторантьорството, Потребителско поведение).

16.08.2026 г.
гр. Ботевград

Подпис:
проф. д-р Преслав Димитров

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679